

VEGYES

A szegedi tankerület harmadik (1937/38. tanévi) tanfolyamának előadásai. 1937. október 19-én a) *Kisparti János* tanker. kir. főigazgató megnyitja a tanfolyamot. b) *Gelei József* egyet. nyilv. r. tanár, rector magnificus: Az élő szervezet. c) *Dr. Horváth Barna* egyet. nyilv. r. tanár, dékán: Társadalmi szervezet és társadalmi szabadság. — *Október 26-án* a) *Dr. vitéz Surányi Ungert Tivadar* egyet. nyilv. r. tanár, prodékán: Tervgazdaság. b) *Dr. Kogutowicz Károly* egyet. nyilv. r. tanár: Magyarország gazdasági birtokbavétele. — *November 2-án* a) *Kisparti János* tanker. kir. főigazgató: Bölcelet és nevelés. b) *Dr. Kogutowicz Károly* egyet. nyilv. r. tanár, A magyar éghajlat gazdasági vonatkozásai. — *November 9-én* a) *Dr. Miskolczy Dezső* egyet. nyilv. r. tanár, prodékán: Átöröklés és nevelés. b) *Dr. Várkonyi Hildebrand* egyet. nyilv. r. tanár, dékán: Anglia nevelésügye (I.) — *November 16-án*: a) *Dr. Várkonyi Hildebrand* egyet. nyilv. r. tanár, dékán: Anglia nevelésügye (II.) b) *Dr. Deér József* egyet. nyilv. rk. tanár: Szent István (I.) — *November 23-án*: a) *Dr. Mester János* egyet. nyilv. r. tanár: Olaszország nevelésügye (I.) b) *Dr. Deér József* egyet. nyilv. rk. tanár: Szent István (II.) — *November 30-án*: a) *Kisparti János* tanker. kir. főigazgató: Bölcelet és nevelés (II.) b) *Dr. Mester János*: egyet. nyilv. r. tanár: Olaszország nevelésügye (II.) c) *Dr. Kisparti János* tanker. kir. főigazgató: A tanfolyamot berekeszti. *Az előadások helye*: A m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem bölcsészeti, nyelv-, és történettudományi kara (Szukováthy-tér 1.), I. sz. tanterem (auditorium maximum); Az előadások mindenkor *pontosan 4 órakor* kezdődnek.

A szegedi tankerületi kir. főigazgatóság területén levő törvényhatósági Népművelési Bizottságok összefoglaló adatai az 1936—37. népművelési évről.

I. Békés vármegye.

A vármegye lakossága 330.656 lélek. Területe 639.658 kat. hold.

Tevékenység: rendezett 6768 ismeretterjesztő előadást. Ünnepegy volt 349, műsoros délután és est 281.

Tanfolyamok: 9 analfabéta, 8 alapismeretterjesztő, 18 népművelési és közművelődési, 10 művészeti és kedélyképző, 49 nőnevelési, 5 egészségügyi, 24 gazdasági, 10 háziipari, 4 idegennyelvű, 5 ügyességi tanfolyam. Összesen 142 tanfolyam, amelyekre 3953 hallgató iratkozott be.

Rendezett a Bizottság 281 műkedvelői előadást, 138 hangversenyt, 619 mesedélutánt, 50 tanulmányi kirándulást. Rádió-előadás közvetítése 69 esetben volt.

A 143 könyvtár könyvtárosai 6000 könyvtári órát tartottak.

A Bizottság az 1936—37. népművelési évadban 24.155 művelődési, nevelő és szórakoztató alkalmat nyújtott.

II. Csanád-Arad-Torontál vármegye.

A vármegye lakossága 174.318 lélek. Területe 348.098 kat. hold.

Tevékenység: rendezett 1753 ismeretterjesztő előadást és 109 műsoros délutánt.

Tanfolyamok: 6 alapismeretterjesztő, 10 népművelési, 25 művészeti, 1 férfi jellemképző, 16 nőnevelési, 5 gazdasági, 3 háziipari, 1 ügyességi. Összesen 67 tanfolyam, amelyekre 2893 hallgató iratkozott be.

Rendezett a Bizottság 118 műkedvelői előadást, 23 hangversenyt, 95 me-

sedélután, 21 tanulmányi kirándulást. Rádió-előadás közvetítése 132 esetben volt.

A 153 népkönyvtár műveit 13.520 olvasó olvasta.

A Bizottság az 1936—37. népművelési évadban 7096 művelődési, nevelő és szórakozási alkalmat nyújtott.

III. Csongrád vármegye.

A vármegye lakossága 148.000 lélek. Területe 327.569 kat. hold.

Tevékenység: rendezett 2344 ismeretterjesztő előadást és 297 műsoros délutánt, estét. Ünnepegy volt 273.

Tanfolyamok: 2 analfabéta, 2 alapismeretterjesztő, 10 számolási, 3 helyesírási, 5 levele nemzetvédelmi, 3 egészségügyi, 8 egyházi ének, 7 magyar nóta, 4 gazdasági, 2 női otthongondozó, 3 női kézimunka, 1 női varró, 1 női háztartási, 2 háziipari tanfolyam. Összesen: 53 tanfolyam, amelyekre 1785 hallgató iratkozott be.

Rendezett a Bizottság 172 műkedvelő előadást, 2 hangversenyt, 633 mesedélután, 4 tanulmányi kirándulást. Rádió-előadás közvetítése 207 esetben volt.

A 73 népkönyvtár műveit 13.013 olvasó olvasta. Könyvtári órák száma 1356 volt.

A Bizottság az 1936—37. népművelési évadban 7073 művelődési, nevelő, szórakozási alkalmat nyújtott,

IV. Hódmezővásárhely thj. város.

A város lakossága 60.432 lélek. Területe 132.258 kat. hold.

Tevékenység: rendezett 503 ismeretterjesztő előadást, 74 ünnepegyt és műsoros estét.

Tanfolyamok: 4 analfabéta, 9 alapismeretterjesztő, 7 népművelési és közművelődési, 1 gazdasági, 1 háziipari, 4 idegennyelvi tanfolyam. Összesen: 26 tanfolyam, amelyekre 1068 hallgató iratkozott be.

Rendezett a Bizottság 83 műked-

velő előadást, 17 hangversenyt, 28 mesedélután, 12 tanulmányi kirándulást.

A népkönyvtárak kezelői összesen 790 könyvtár-órát tartottak.

A Bizottság az 1936—37. népművelési évadban 2628 művelődési, nevelő, szórakoztató alkalmat nyújtott.

V. Szeged szab. kir. város.

A város lakossága 136.000 lélek. Területe 141.789 kat. hold.

Tevékenység: rendezett 1402 ismeretterjesztő előadást, amelyeket a tanyavilágban újság-felolvasás követett. (Korszerű hírszolgáltatás.) Rendezett még 184 műsoros délutánt és estét. Az előadásokon összesen 72.933 lélek jelent meg. Ünnepegy volt 230.

Tanfolyamok: 3 analfabéta, 2 alapismeretterjesztő, 6 számolási. 2 helyesírási, 1 vallásos, 2 népművelési előadóképző, 3 levele nemzetvédelmi, 10 falu- (tanya-) vezetőket képző, 7 egyházi ének, 3 magyar nóta, 5 magyar tánc, 2 férfi jellemképző, 5 női otthongondozó, 1 női vallásos, 3 női kézimunka, 1 női jellemző, 1 gazdasági, 7 gyümölcsészeti, 1 kertészeti, 3 női varró, 5 idegennyelvi és 1 Szülők Iskolája. Összesen tehát 74 tanfolyam, amelyekre 2838 hallgató iratkozott be.

Rendezett a bizottság 90 műkedvelői előadást, 6 hangversenyt, 492 mesedélután, 5 tanulmányi kirándulást. Rádió-előadás közvetítése 289 esetben volt. Fenntartott a Bizottság egy gyári szociális gyermek-telepet, amelyen 664 órán át foglalkoztak a gyermekekkel.

A 86 népkönyvtár műveit 18.353 olvasó olvasta. A könyvtári órák száma 2245 volt.

A Bizottság az 1936—37. népművelési évadban 7645 művelődési nevelő és szórakozási alkalmat nyújtott.

* * *

A kir. főigazgatóság területén a törvényhatósági Iskolánkívüli Népművelési Bizottságok a lakosságnak ösz-

szesen 48.597 művelődési és szórakozási alkalmat nyújtottak.

Hübner József.

Jugoszláviai magyar iskolaügy.
A Sztójadinovics kormány tagjai több ízben (1936. okt. 23-24, 1937. április 28, szept. 2.) fogadták a magyarság képviselőit népkisebbségük érdekében előterjesztendő panaszai és kérelmeik meghallgatása végett. A kormány és a miniszterek minden alkalommal megígérték a panaszok és kérelmek alapos megvizsgálását és a lehetőségeken belül való teljesítését. Igéretet kaptak a kisebbségi képviselők elsősorban a névelemzés eltörlésére és a magyar tanítói utánpótlás nehéz kérdésének rendezésére vonatkozólag.

A magyarság eleveébe vágó névelemzés megszüntetéséről szóló rendelet többszöri ígéret ellenére, sajnos a mai napig sem jelent meg, bár szeptember 2-án Sztankovics földművelésügyi miniszter, akit a kormány a vajdasági ügyek tanulmányozásával bízott meg, hathatós közbenjárását újból megígérte. Stosovics közoktatásügyi miniszter állítólag tett is intézkedéseket, azonban ezeknek hatályát sehol és semmi-ben nem látjuk, nem szólva arról, hogy ilyen rendelkezések semmiféle hivatalos lapban napvilágra nem jutottak. A névelemzést az iskolahatóságok továbbra is gyakorolják, ha talán nem is az eddigihez mért éles formában.

Nem oldják meg a kormány intézkedései a magyar tanítókérdést sem. Az S. N. 31.034/1937. sz. közoktatásügyi miniszteri rendelet megnyitja ugyan újból a belgrádi tanítóképző első osztályának három éve beszüntetett, s akkor is csak egy évig fennállott magyar tagozatát s megengedi 20 jugoszláviai magyar tanuló beiratkozását. Azonban ennek a rendeletnek a jövőre kiható érvényét maga a miniszter sem állítja, mert „ezt nem lehet előre kijelenteni.“ Eltekintve attól, hogy évenként 20 új

tanító nem pótolja azt a hiányt, amit a nyugdíjazott, elbocsátott, kiöregedett magyar tanerők száma a délvideki magyar oktatásban jelent, — még ez a szám is a mindenkori politikai helyzet függvénye és politikai alkudozások tárgya lesz.

Mind a névelemzés, mind a tanítóképzés, általában az egész jugoszláviai magyar oktatás ügyének a rendezésére biztos alapot csak a Saint-Germain-en-Lay-ben kötött kisebbségvédelmi szerződésnek a becikkelyezése és rendelkezéseinek törvénnyel való biztosítása adna. Erre egyelőre sok kilátás nincs.

(A-y.)

Külföld.

Elzász-Lotharingiában ismét fellángoltak az iskolaügyi harcok, amidőn Ruch püspök az iskolakötelezettség meghosszabbítása alkalmából hevesen támadta a laikus iskolát.

Az 1936. évi augusztus 9-iki törvény előtt, mely az iskolakötelezettséget 14 évre emelte, ezen tartományokban (departementes recouvrés) az iskolalátogatás 14 éves korig volt kötelező a fiúk, 13 éves korig a leányok számára. Emelt törvény ezt a korhatárt 1—1 évvel emelte. Ez az intézkedés Elzászban hallatlan tiltakozást váltott ki. A klérus és a jobboldal csatába szálltak a Népfront kormányával.

A Népfront viszont szemére veti a „reakcionáriusoknak“, hogy az iskolaügyi kérdés csak ürügy volt számukra a Népfront támadására, amely helyett még Hitlert is inkább elfütnék (Plutot Hitler que le front populaire!). A Népfront nem enged és mindenképp keresztül akarja vinni az iskolakötelezettség meghosszabbításáról szóló törvényt.

A kérdés megértéséhez tudnunk kell hogy Elzász-Lotharingiában még ma is az 1850-iki Falloux-féle törvény van életben, mely az elemi iskolában a választóztatást kötelezővé teszi az iskolakötelezettség egész tartamára; a heti 30 órából 4 óra hittan. A hittan a ta-